

Vänstern i Leksand

FÖR RÄTTVISA OCH SOLIDARITET | OKTOBER 2021

”Om regeringens budget på allvar ökar jämlikheten i samhället kan vi rösta för den, något annat kan vi och våra väljare inte acceptera.”

Vi tar ansvar för jämlikheten

Tillsammans gjorde vi det som verkade omöjligt, vi bröt trenden med marknadstänk och vinstjakt. Nu bygger vi ett jämlikare Sverige.

SID 3

Dags att vända trenden!

Efter sommarens seger för tre miljoner hyresgäster då Vänsterpartiet stoppade marknadshyrorna, väntar en het politisk höst.

Striden handlar om vilket vägval Sverige ska ta. För oss är valet enkelt. Det är dags för en ekonomisk politik som ökar jämlikheten. En ekonomisk politik som gör nödvändiga investeringar i våra skolor, sjukhus och äldreboenden. Som förbättrar för alla välfärdens hjältar. De som bär upp och gör det möjligt för Sverige att fungera också under en pandemi. Först fick de applåder – nu är det dags att betala med fler kollegor, högre löner och bättre arbetsmiljö.

Ska vår välfärd fungera måste marknadstänket och vinstjakten sparkas ut. Vi behöver ett Sverige som fungerar. Ett Sverige med solidaritet och rättvisa – istället för vinstjakt och girighet.

Återta skolan

Sluta experimentera med våra barn, avskaffa marknadsskolan. Vinstintresset i skolan har bara gynnat ägarna som pumpar ut miljardbelopp som istället borde investeras i skolan och våra barns framtid.

SID 3

När marknads- skolan kom till Leksand

Redan efter första året blev det en merkostnad på 20 miljoner kronor för kommunen. Några år senare har Djura skola lagts ned och högstadiet i Åkerö flyttat in till Samnildalsskolans redan trånga lokaler i Noret.

SID 6

Follow the money

Det är bara Timbro och Svenskt Näringsliv som försvarar vinstmaximeringen i skolan. Ägarna till skolkoncernerna är deras kompisar, säger nationalekonomen och tidigare moderata riksdagsledamoten Anne-Marie Pålsson.

SID 7

vansterpartiet.se/
blimedlem

Bli medlem
– du också!

Vänsterpartiet Leksand

Hemsida: leksand.vansterpartiet.se

Telefon: 070-3810820 (Kajsa Fredholm, ordf)

Facebook: Vänsterpartiet Leksand

Gör Leksand ännu bättre

Har du tips på vad som skulle göra Leksand till en ännu bättre kommun att leva i? **Skicka gärna ett mejl till oss och berätta.**

FOTO: MARKUS KUMMU

Inga Westlund
Heden, fullmäktigeledamot
inga.westlund@leksand.se

FOTO: MARKUS KUMMU

Yvonne Ineteg
Insjön, fullmäktigeledamot
yvonne.ineteg@leksand.se

FOTO: DANIEL RIAZAT

Markus Kummu
Limhagen, fullmäktigeledamot
markus.kummu@leksand.se

FOTO: MARKUS KUMMU

Kajsa Fredholm
Leksand noret, fullmäktigeledamot
kajsa.fredholm@vansterpartiet.se

LEDARE

FOTO: MARKUS KUMMU

Grundskolan i Sverige idag har blivit uppdelad. Elever med olika förutsättningar och bakgrund samlas på olika skolor. Det ser vi hända även i Leksand.

En förklaring till det är det så kallade fria skolvälet. För oss är det viktigt att du ska kunna lita på att alla skolor i kommunen är bra skolor med förutsättningar att ge eleverna den kunskap de har rätt till.

En annan förklaring är införandet av marknadsskolan. Det har fått konsekvenser för grundskoleelever och lärare i hela Leksands kommun. Om just detta kan du läsa om i en längre artikel på sid 6 i den här tidningen.

Skolan måste fungera för alla elever. När elever med olika bakgrund möts förbättras både resultaten och sammanhållning. För att kunna kompensera för elevers olika bakgrund och behov måste skolans resurser användas rätt och i tid. Ju tidigare resurser kan sättas in desto bättre blir det för eleven.

Vänsterpartiet vill även att staten tar tillbaka huvudansvaret för skolan från kommunerna. På så sätt kan pengar fördelas mer anpassat efter skolornas och elevernas behov.

Fritidshemmen är en viktig del i utbildningssystemet för att ge barnen en bra och meningsfull fritid samt stödja deras utveckling. Fritidshemmen ska ingå som en integrerad del i en samlad skoldag. Vänsterpartiet vill lyfta fram deras pedagogiska uppgift och betydelse i och med att läroplanen även gäller för fritidshemmen. Därför anser vi att fritidshemmen ska finnas för alla elever.

Även fritidsgårdar fyller en viktig uppgift under uppväxten. En mötesplats för unga under

ordnade former där olika intressen kan utvecklas tillsammans med andra. Idag saknas fritidsgård i centrala Leksand. Det finns bara en i kommunen, i Insjön.

”Skolan behöver fungera för alla elever.”

Gymnasieskolan är frivillig, men samtidigt är en gymnasieexamen det absolut viktigaste för att få ett jobb och ett vuxenliv med egen försörjning och god hälsa. Därför behöver gymnasieskolan tydligt ha målet att alla ska slutföra en gymnasieutbildning eller motsvarande inom andra skolformer.

Mycket mer behöver göras för att få alla unga att påbörja och slutföra en gymnasieutbildning. Gymnasiet behöver ha ett brett utbud av program och inriktningar så att möjligheterna att gå en utbildning inom ett område som väcker ens intresse är goda. Utbudet behöver också utformas efter behov på den lokala och nationella arbetsmarknaden. Både yrkesprogram och studieförberedande program behöver minst ge grundläggande behörighet till högskolestudier.

Något vi alla kan vara överens om är att våra barn och unga ska ha de bästa förutsättningarna under sin uppväxttid här i fina Leksand. Det behöver vi åstadkomma tillsammans!

FOTOGRAF: MARKUS KUMMU

Kajsa Fredholm,
ordf Vänsterpartiet Leksand

Vänstern i Leksand ges ut av Vänsterpartiet Leksand i samarbete med Zetkin Foundation. Redaktion: Kajsa Fredholm, Lena Ihlar, Markus Kummu. Ansvarig utgivare: Daniel Sestrajcic. Upplaga: 4 000 ex. Tryck: Bold Printing Mitt AB, 2021. Vänstern i Leksand är en del av skriftserien Folkviljan.

Inga pampar i Vänsterpartiet!

Många politiker har löner som de flesta bara kan drömma om. Vänsterpartiet vill sänka högavlönade politikernas arvoden. När andra partier vägrar och hellre skor sig själva går Vänsterpartiet före och infört partiskatt. Heltidspolitiker, som riksdagsledamöter, tjänar minst **69 900 kr i månaden**.

Mer än dubbelt så mycket som medelinkomsten i Sverige. Våra politiker, också partiledaren Nooshi Dadgostar, och alla andra vänsterpartister med heltidsuppdrag får ut **29 800 kr i månaden** efter dragen partiskatt. Fortfarande en bra lön men långt ifrån fantasisummorna!

Vänsterpartiet stoppade marknadshyrorna

Vi håller det vi lovar!

I början av sommaren tog Vänsterpartiet strid om marknadshyrorna – och vann. Hyresgästernas trygghet är säkrad och högern misslyckades med att bilda regering. Vad har vi lärt oss?

Nooshi Dadgostar, varför var det så viktigt att stoppa marknadshyrorna?

– Att införa marknadshyror hade rivit upp den svenska modellen med förhandlingar mellan jämstarka parter och lett till enorma hyreshöjningar för tre miljoner svenskar. Svenska folket var också tydligt mot reformen. Hyror som höjs med 50 procent innebär stora ekonomiska svårigheter för nästan alla som bor i en hyresrätt.

30 år har politiker fattat beslut om att privatisera, minska resurserna och införa marknadslösningar i välfärden. Det har lett till en enormt snabb ökning av ojämlikheten. När Vänsterpartiet stoppade marknadshyrorna utgjorde det en vändpunkt för den här utvecklingen. Vi visade väljarna, och våra politiska motståndare, att vi står vid vårt ord. Vi lovade att stoppa marknadshyrorna och vi höll vad vi lovade.

Vad har du och partiet lärt er av sommarens politiska vinst?

– Vi vet nu att svenska folket har tröttnat på eviga privatiseringar, på att välfärden urholkas och att vinster går före människors trygghet. Folk längtar efter någon som ställer sig upp och säger stopp, som får saker gjorda istället för att bara lova förbättringar som aldrig kommer. Vi kommer inte acceptera att man för högerpolitik på vårt mandat, våra väljare måste respekteras.

Jag kommer inte glömma att vi vann denna seger tillsammans med Hyresgästföreningen. Tillsammans med dem gjorde vi något som verkade omöjligt, vi bröt trenden med marknadstänk och vinstjakt. Vi kommer aldrig mer agera passivt stöd utan kommer själva ta ansvar, ingen annan gör ju det. Vi är

framtidens parti, ett större och starkare parti än på länge. Vår röst kommer höras tydligare i politiken framöver.

Vad blir nästa steg för Vänsterpartiet?

– Nästa steg blir att driva igenom en budget som minskar samhällsklyftorna och gör livet bättre för vanliga löntagare. Vi samarbetar gärna med andra partier men inte till vilket pris som helst. Om regeringens budget på allvar ökar jämlikheten i samhället kan vi rösta för den, något annat kan vi och våra väljare inte acceptera. Vi tror inte längre att Socialdemokraterna är en allierad att räkna med. Vi vet att om vi ska kunna bygga ett starkt samhälle som tar hand om medborgarna och som tar ansvar för de stora samhällsproblemen, då måste politiken ta tillbaka kontrollen från marknaden. Vi är beredda att ta på oss det ansvaret och söka mandat för att leda Sverige i den riktningen.

”Folk längtar efter någon som ställer sig upp och säger stopp, som får saker gjorda istället för att bara lova förbättringar som aldrig kommer.”

Text: Martin Thåström

KRÖNIKA

Vi ska avskaffa marknadsskolan

Idén om ett jämlikt utbildningssystem är en del av kampen för demokratin. En kamp som gör kunskap och bildning till en rättighet. Marknadsexperimentet med våra skolor har lett utvecklingen åt fel håll. Det som påstods hjälpa landsbygden och skulle bestå av eldsjälar och kooperativägda skolor blev istället en mångmiljardaffär för stora företagskoncerner och riskkapitalbolag.

Vi fick ökad segregation och mindre likvärdighet istället för större mångfald. Elever började kallas ”kunder” och en rad politiker som själva drev igenom friskolereformen har sedan 90-talet själva börjat arbeta för friskolelobbyen eller startat egna skolkoncerner.

Det slog mig när jag läste riksdagens protokoll från 1991-1993 hur lite skoldebatten förändrats. Högern gjorde allt för att hjälpa kapitalet att slå klorna i svensk skola, precis som de gör idag. Socialdemokratin sa en sak men gjorde en annan i praktiken, precis som idag. Där stod Vänsterpartiet som enda parti och sa det vi alla vet: privatiseringarna leder till mindre likvärdighet och mer segregation. Marknadslogiken får negativa konsekvenser för skolan. Vi kan inte låta finansieringen till friskolor vara lika hög som för offentliga skolor.

Efter tre decennier av världens mest extrema skolprivatiseringar, då till och med Chile avskaffat sin motsvarighet till marknadsskolan, införd av diktatorn Pinochet, är Sverige världens enda land som tillåter offentligt finansierade skolföretag att göra obegränsade vinster. Det är dags att vi sätter stopp för vansinnet. Det är nog med glädjebetyg, det är nog med banker från Luxemburg som äger svenska skolor, det är nog med en marknadslogik som segregerar barn utifrån klass.

Medan en rad moderater och socialdemokrater själva tillhör friskolelobbyen så har vi forskare, lärare, rektorer och inte minst en stor majoritet av befolkningen bakom oss i att marknadsexperimentet inte hör hemma i skolan och måste avskaffas snarast. Nu ser vi till att det blir verklighet!

Daniel Riazat
Skolpolitisk talesperson
Vänsterpartiet

Marknads- skolan

– vad gör den med våra elever?

Sverige är det enda landet i världen att tillåta friskolekoncerner ta ut vinster där allmänna skattemedel finansierar undervisningen. Hur blev det så och vilka konsekvenser har det fått på undervisningen?

En som intresserat sig för denna fråga är Majsa Allelin, doktor i socialt arbete och lektor vid Södertörns högskola.

– Om en maktstark part mobiliserar i en fråga som inte är uppe i den dagliga debatten finns en risk att motståndet uteblir i ett litet land som Sverige, säger hon och fortsätter:

Med vår starka tradition av konsensus kan en åsikt som inte delas av majoriteten ändå få genomslag. Det är därför Sverige, trots att vi ser oss som ”landet lagom”, ändå är extrema i exempelvis skolfrågan.

Det fria skolvalet infördes år 1992 och gav eleven och vårdnadshavarna möjlighet att själv välja vilken skola de ville gå på. Skolvalet infördes i samband med friskolereformen som innebar att andra aktörer än kommunen kunde starta och driva så kallade friskolor.

– Det var en aggressivt genomförd reform som Carl Bildts regering verkställde ganska direkt när de kom till makten. Reformen var svagt förankrad och gick inte ens ut på remiss. Allt gick väldigt fort, säger hon.

Sedan handlande det nog en hel del om tajming. För även Socialdemokraterna och Miljöpartiet tyckte vid den här tiden att skolan präglades av en tung statlig koloss som behövde reformeras på ett eller annat sätt.

Idag är en majoritet av det svenska folket emot friskolornas vinstuttag.

Däremot är motståndet mot det fria skolvalet inte lika kompakt.

– Friskolereformen förutsätter ett valfrihetssystem, eftersom det bygger på en konkurrens mellan skolor. Det skulle vara möjligt att slopa vinsterna utan att röra valfriheten, men då kvarstår segregationsproblemet, säger Majsa Allelin.

Så tycker OECD

I en artikel i Dagens Nyheter tidigare i år intervjuas OECD:s utbildningschef Andreas Schleicher. Han är även chef för de internationella PISAMÄTNINGARNA och därför van att jämföra skolsystem världen över.

När Andreas Schleicher var i Sverige i slutet av nittiotalet för att genomföra de första PISAMÄTNINGARNA upplevde han ett tydligt skifte:

”Folk litade inte längre på att den närmaste skolan var bra utan kände att de måste välja en skola som var bättre. Om du frågar mig när Sverige förlorade sina höga skolresultat så skulle jag säga att det hör ihop med det här skiftet, att ni började anpassa utbildningssystemet för att det skulle passa konsumenterna som ska ut och välja på en marknad.”

I PISAMÄTNINGAR genomförda mellan 2000 och 2009 framgick en tydlig negativ tendens. År 2000 kunde bara nio procent av skillnaden mellan elevernas

läsförståelse förklaras med hjälp av skillnader mellan skolor. Nio år senare, 2009, hade siffran mer än fördubblats och låg nu på 19 procent. Mätningar visade också att en stor del av skillnaderna i resultat mellan olika skolor hade sin förklaring i elevernas sociala bakgrund.

I Majsa Allelin avhandling, ”Skola för lönsamhet. Om elevers marknadsanpassade villkor och vardag” valde hon att jämföra två skolor i Göteborg – en kommunal förortsskola och en friskola inne i stan – för att undersöka huruvida det fria valet eventuellt skapade parallella skolvärldar. Men så var det inte.

– Utifrån såg formerna väldigt olika ut. Både i det organisatoriska och det pedagogiska upplägget. Däremot var elevernas fokus likadant. Det var samma jakt på att hitta rätt svar till proven, istället för att söka kunskap och ställa de intressanta frågorna. Allt handlade om resultat. En rektor på den kommunala skolan refererade till siffror i en utförd NKI (Nöjd Kundindex, reds anm.) som näringslivet brukar använda som måttstock, säger Majsa Allelin.

Kort sagt: Marknadskulturen från friskolorna där elever och föräldrar ses som kunder, vars nöjdhet ska mätas och utvärderas, var lika stark på den kommunala skolan.

En kriteriebaserad skola

Majsa Allelin menar att dagens svenska skola är kriteriebaserad snarare än kunskapsbaserad. Att fokus ligger på vad som krävs för att få rätt betyg och vad som kommer på proven. Det är svaren och inte frågorna som styr undervisningen.

Måhända speglar detta samhällets generella rädsla för det dunkla. Att det som inte går att mäta och kvantifiera heller inte är till någon nytta.

– Eleverna vågade knappt räcka upp

FOTO: ISTOCKPHOTO/SKYNESHER

handen och fråga om hjälp. De ville inte framstå som dumma. Istället var den vanligaste frågan ”Kommer detta på provet?” och ”Vad behövs för att få godkänt?” Med det förhållningssätt fråntas ju läraren sin professionella autonomi och lärarens svängrum minskar betydligt. Undervisningen blir smälare och tråkigare, säger hon.

Vänsterpartisten Anton Ek är mellanstadie lärare på kommunala Gryckboskolan i Falu kommun. Han känner inte igen sig i beskrivningen att eleverna inte vågar fråga.

– Jag försöker hela tiden uppmuntra mina elever till att testa och våga göra fel. Det utrymmet är jätteviktigt i undervisningen. Men det är kanske skillnad mellan mellan- och högstadiet, säger han.

Däremot ser han många andra negativa effekter med friskolorna i sin hemkommun.

– Skolpengen går till de lönsamma skolorna och de mindre populära får lägga ner. Här i Falu kommun var det fem skolor på landsbygden som nyligen riskerade att stängas som

ett direkt resultat av detta systemfel.

Enligt Anton Ek framgår det också av Skolverkets databas att det är just friskolornas betygsnitt som avviker mest i förhållanden till resultat på de nationella proven.

– De vill ju locka med goda resultat.

Kan marknadsskolan avskaffas?

Vad talar då för att det fria skolvalet och därmed vinstuttagen kommer att försvinna? Om det inte demonteras nu när Socialdemokraterna sitter i regeringsställning, när ska det då ske? Vad krävs för att det svenska folkets majoritetsåsikt ska få gehör?

– Problemet är att Socialdemokraternas relation till näringslivet inte skiljer sig nämnvärt från de borgerliga partierna. Det var förvisso borgarna som genomförde reformen, men Socialdemokraterna har ju sett till att bevara den, konstaterar Majsa Allelin.

Anton Ek tror att Vänsterpartiet kan göra skillnad här.

– Genom opinion kan vi få Sveriges föräldrar att förstå vilka sjuka konsekvenser marknadsskolorna faktiskt fört med sig. Om vi lyckas nå ut med att vi har ett havererat skolsystem där kunskap inte tillåts stå i centrum, så kommer det att försvinna.

Text: Magnus Erlandsson, frilansjournalist

KRÖNIKA

Politikers ”satsningar” slutar i nedskärningar

Om några månader drar valrörelsen igång och partierna kommer återigen att försöka vinna röster genom att utlova reformer och ”satsningar” på skolans område. De här reformerna är dock sällan finansierade och många satsningar visar sig vid närmare granskning sluta i nedskärningar.

Om det är röd eller blå majoritet i riksdagen eller i kommunerna tycks kvitta. De styrsignaler som skickas är att skolan ska effektivisera sitt arbete – dvs lyckas leverera mer för mindre – precis som om undervisning skedde vid ett löpande band.

Jag tror att politiker har goda intentioner. Ingen engagerar sig i skolpolitiken för att medvetet bidra till en sämre skola. Problemet är att det finns mekanismer i styrningen av skolan som gör att de goda intentionerna försvinner på vägen mellan beslut och klassrum.

Under tidigt nittital vändes den svenska skolan upp och ner. Effektiviseringskrav i budget ersatte automatisk uppräkningskrav i budget ersatte tydliga regleringar av lärares arbetsbelastning ersattes av luddiga mål och skolor – såväl offentliga som privata – tvingades att börja konkurrera om elevernas skolpeng.

Resultatet har inte blivit bra. Allt fler lärare drabbas av utmattning, eleverna lär sig mindre och skillnaderna i elevresultat mellan elever socioekonomisk bakgrund har ökat. Den oreglerade skolan är ett stort misslyckande.

Tankesmedjan Balans välkomnar politiker från alla partier att ta upp kampen om att bli det nya skolpartiet men det parti som vill vända skolan utveckling kan inte nöja sig med populistiska utspel om punktinsatser eller mindre justeringar av den politiska styrningen.

Synen på vad som skapar god undervisning måste förändras i grunden, från kostnadseffektivitet och konkurrens till goda och stabila villkor för lärare och elever.

”Allt fler lärare drabbas av utmattning, eleverna lär sig mindre och skillnaderna i elevresultat mellan elever socioekonomisk bakgrund har ökat. Den oreglerade skolan är ett stort misslyckande.”

Marcus Larsson – Tankesmedjan Balans

Tankesmedjan Balans är partipolitiskt obundna och ger fakta, argument och jävlar anamma för välfärdens arbetare.

50,8 miljarder

Så mycket vinst gjorde Nordea, Swedbank, Handelsbanken och SEB under de första sex månaderna 2021. Det är dags att införa Vänsterpartiets förslag på en rejäl bankskatt.

Text: Lena Ihlar
Foto: Markus Kumm

Leksand kan bli bättre

STORA SPARKRAV I SPÅREN AV MARKNADSSKOLANS INTÅG

När marknadsskolan kom till Leksand blev resultatet efter första året en merkostnad på 20 miljoner kronor för kommunen.

Några år senare har Djura skola lagts ned och högstadiet i Åkerö flyttat in till Sammilsdalsskolans redan trånga lokaler i Noret.

Fakta

ELEVER

Den kommunala grundskolan i Leksand består av ett högstadium, åk 7-9, på Sammilsdalsskolan, samt sju F-6-skolor. De finns i Leksands-Noret, Insjön, Siljansnäs, Tällberg, Åkerö, Gärde och Ullvi.

Antal elever i åk 7-9: ca 570

Antal elever i F-6: ca 830

Totalt antal elever i kommunala skolan: ca 1400

Antal elever i Profilskolan Excel: ca 72 i åk 7-9, ca 164 i F-6.

Totalt antal elever i Excel: ca 236

Källa: Leksands kommun, Profilskolan Excel

SKOLRESULTAT JÄMFÖRT MED GRANNKOMMUNERNA RÄTTVIK OCH GAGNEF

Andel godkända elever i alla ämnen, åk 9: Leksand 201, Rättvik 87, Gagnef 129

Andel elever som fullföljt gymnasieutbildningen inom 3 år efter åk 9: Leksand 198, Rättvik 72, Gagnef 29

PERSONAL JÄMFÖRT MED GRANNKOMMUNERNA RÄTTVIK OCH GAGNEF

Lärartäthet: Leksand 180, Rättvik 156, Gagnef 151

Andel utbildade lärare: Leksand 126, Rättvik 78, Gagnef 171

Lärlöner: Leksand 223, Rättvik 62, Gagnef 101

Källa: Lärarförbundets ranking, baserat på uppgifter från 290 kommuner. Kommunerna listas med den bästa i topp. Ju högre siffra, desto sämre placering på listan.

Vänsterpartiet vill ha bättre styrning och finansiering av skolan. Partiet vill att Djura skola öppnar igen och att det ska finnas två kommunala högstadieskolor.

– Vi kan göra skolan i Leksand så mycket bättre, säger Yvonne Ineteg, Vänsterpartiets ledamot i utbildningsutskottet.

Yvonne Ineteg har varit aktiv i utbildningsutskottet sedan 2014. Hon var med när en ny skolform startade i Leksand, en skola som skulle bedrivas på affärsmässig grund, profilskolan Excel.

– Jag ställde då frågan, hur har man budgeterat för merkostnaden för det här? säger Yvonne. Jag fick svaret, att ingen kostnad utöver vanlig budget hade beräknats för den nya skolformen.

Men den nya skolan fick kännbara följder. Efter skolans första verksamma år blev resultatet mer än 20 miljoner kronor i merkostnad för den kommunala skolan, som redan underfinansierats i många år.

Att effekten blir den, beror bland annat på att kommunen betalar en fast skolpeng för de elever som väljer den affärsmässiga formen av skola. Samtidigt måste den kommunala skolan fortfarande stå för såväl lokaler som personal för samtliga elever i kommunen.

De stora minusposterna för den kommunala skolan fortsatte och har under senare år resulterat i omfattande besparingar. Bland annat har Djura skola lagts ner, och högstadiet på Åkerö skola flyttade förra året in till Sammilsdalsskolan.

Nedläggningen av Djura skola föregicks av omfattande protester från personal, föräldrar och från hela Djurabygden.

Sammanläggningen av högstadierna resulterade under våren i en anmälan från huvudskyddsombuden till Arbetsmiljöverket. Då många elever och personal flyttade till Sammilsdal där det redan var trångt, gjorde det att arbetsmiljön blev oacceptabel för både personal och elever.

– **För att komma** tillrätta med underskotten har det gjorts ett antal omorganisationer på senare år, säger Yvonne. Men de har i sig varit mycket kostsamma och har dessutom fått stora konsekvenser med mycket oro för föräldrar, personal och elever.

Införandet av marknadsskola har inte bara inverkat på den offentliga ekonomin. Det har även resulterat i en ökning av segregationen, när det gäller socioekonomis-

ka aspekter, säger hon.

Yvonne Ineteg har själv en gedigen bakgrund inom skolan med totalt 35 yrkesverksamma år. Av dessa var hon rektor i grundskolan i 16 år, efter att ha tjänstgjort som inspektör och föreståndare inom barnomsorgen.

Situationen i Leksands skolor borde kunna vara mycket bättre, anser Yvonne. Alltför många elever går ut utan godkända betyg (se faktaruta).

– Det är väldigt bekymmersamt, men det finns alltså orsaker till att det blir så här. Leksand är socioekonomiskt ingen utsatt kommun, och jag kan verkligen inte tänka mig att ambitionen här är lägre bland personalen.

Däremot har Leksand mycket dåliga lärlöner. Jämfört med Rättviks kommun står Leksand långt ner på listan över löneläget för lärare, plats 223 för Leksand och plats 87 för Rättvik (se faktaruta).

Men Leksand är ingen högkostnadskommun när det gäller grundskolan. Ändå fortsätter nedskärningarna inom verksamheten.

Yvonne vill se en bättre budgetprocess, där skolornas ledning och personal själv deltar.

– Jag har hört så många säga, ”tänk om vi fick vara med och föreslå budget, då skulle det bli både billigare och till högre kvalitet”.

– En primär orsak till att skolans organisation fungerar dålig är bristande kommunikation, anser Yvonne. Kommunikationen mellan beslutsfattare och rektorer/personal fungerar inte, den flödar inte som den gör i framgångsrika skolkommuner.

– Som jag ser det, är det förödande och går dessutom helt emot Skolverkets direktiv.

Vad kan då politiken göra åt det här?

Vänsterpartiet i Leksand kommer att fortsätta ge förslag som går ut på att ge bättre förutsättningar för kommunen att klara av skolan, både ekonomiskt och organisatoriskt.

I den egna budgeten planeras åter att föreslå en höjning av skatten med några tiotal ören. Genom denna bättre finansiering vill Vänsterpartiet bland annat att Djura skola ska kunna öppna igen. Partiet anser även att det vore bra med två kommunala högstudier.

– Skolan är till för alla elever, att alla får en god utbildning och tillit till sitt eget lärande, till sin egen förmåga att kunna samverka i samhället och med andra människor på bästa sätt, avslutar Yvonne.

24,8 miljarder

Så mycket vill Vänsterpartiet satsa för att stärka och reformera våra försäkringssystem som urholkats av borgerliga och socialdemokratiska regeringar. Vi vill bland annat höja garantipensionen och taket i sjukpenningen, vi vill höja a-kassan och införa avdrag för fackföreningsavgiften.

Människovärdet är den röda tråden för Ulla Hoffman

Som tidigare ordförande för Vänsterpartiet bär hon inte bara på gedigen erfarenhet i riksdagen. Hon är en aktivist som utanför parlamenten länge drivit en ihärdig kamp för ett värdigt pensionssystem, en mänskligare flyktingpolitik och ett tryggare socialförsäkringssystem. Idag är hon ordförande för Fristadsfonden och hjälper ensamkommande ungdomar.

Hon beskriver själv sitt engagemang med den välbekanta frasen "av var och en efter förmåga, åt var och en efter behov". Det är människovärdet det handlar om. Det är den röda tråd som löper genom Hoffmanns engagemang som sträcker sig från i slutet av 60-talet fram till idag. Hon började i Socialdemokraterna men lämnade efter Socialdemokratins högersväng och blev så småningom istället engagerad i Vänsterpartiet. För Vänsterpartiet har Ulla Hoffmann bland annat varit riksdagsledamot, parti-styrelseledamot och tillförordnad ordförande mellan 2003-2004. Aktivismen har funnits där hela tiden och idag är hon ordförande för Fristadsfonden som hjälper asylsökande som hotas av avvisning och inte kan återvända till sina hemländer. Fristadsfonden hjälper till med juridiskt och praktiskt stöd. Ulla berättar att styrelsen har möte en gång i månaden och telefonmöten och samtal där emellan. Hon beskriver ett gott samarbete med de juridiska ombuden men ett samhälle och en politik som blir allt hårdare.

Fristadsfonden har räddat livet på ett antal personer, men nu är det svårare. Politikerna har tagit bort de permanenta uppehållstillstånden och vi ser en ökning av apatiska barn.

Ulla Hoffman är även starkt engagerad i ensamkommande ungdomars situation i Sverige. Det började när hon som politiker besökte gymnasiet i hemkommunen Tyresö. Ett förtroende mellan henne och ensamkommande ungdomar växte fram. Idag hjälper hon till med olika typer av stöd, ringer samtal och har haft ungdomar boendes hos sig. Hon beskriver en outhärdlig oro som ungdomar går och gått igenom med situationen i Afghanistan och den svenska flyktingpolitiken.

Det dröjde väldigt länge innan utvisningarna till Afghanistan stoppades. Det här är barn som ryckts ifrån vänner och en trygg närvaro, till att skickas till krig.

Hon pratar om en politik med politiker som måste sluta se sig själva som förvaltare och istället våga förändra och utveckla systemen.

Vad vi behöver är en annan lagstiftning med permanenta uppehållstillstånd och så behöver vi stoppa vapenexporten. Under 2020 sålde Sverige vapen för 17 miljarder kronor.

Hon understryker att nuvarande och föregående regering borde stått upp för "i mitt europa bygger vi inga murar". Istället har de skrivit upp åldern på barn och

"Vad vi behöver är en annan lagstiftning med permanenta uppehållstillstånd och så behöver vi stoppa vapenexporten."

sänt tillbaka dem till krig. Hon berättar om när hon för många år sedan besökte den Irakiska delen av Kurdistan. Där träffade Ulla människor som en gång i tiden flytt till Sverige, fått stanna och som sedan åkt tillbaka för att vara med och utveckla landet, utbilda i barnkonventionen och sprida mänskliga rättigheter.

De kunde återvända med de kunskaper de fått under sin tid i Sverige. Istället för att utvisa till afghanistan borde vi se det som en möjlighet att sprida mänskliga rättigheter. Att ge människor utbildning, jobb, trygghet och möjligheten att föra kunskaperna vidare.

På frågan vad som gör henne hoppfull svarar hon klart och tydligt.

Mina barnbarn, de gör mig hoppfull, och Greta Thunberg. De för saker framåt.

Namn: Ulla Hoffmann

Bor: Tyresö

Erfarenhet: Tidigare partiledare för Vänsterpartiet, tidigare riksdagsledamot och partistyreseledamot för Vänsterpartiet.

Aktuell: Ordförande i Fristadsfonden, starkt engagemang för ensamkommande ungdomar situation

"Det dröjde väldigt länge innan utvisningarna till Afghanistan stoppades. Det här är barn som ryckts ifrån vänner och en trygg närvaro, till att skickas till krig."

Hallå där!

Anne-Marie Pålsson

Anne-Marie Pålsson, nationalekonom, tidigare M-politiker och som utreder privatiseringen av skolan.

Har du ändrat uppfattning?

Det har jag inte. Redan under min tid i riksdagen var jag bestämd med att det är en dålig kombination med utbildning och vinstmaximering.

Utbildning är den enda grundlags-skyddade välfärdstjänsten. Att överlåta ansvaret för en sådan till privata aktörer med vinst som målsättning är olämpligt.

Vilka är huvudargumenten?

Det uppmuntrar till sortering av eleverna. Den svenska modellen med privata aktörer medger inte heller tillräcklig insyn och kontroll. Till och med ren myndighets-utövning.

Jag är säker på att de flesta av mina vänner och ekonomkolleger (inte alla men många) har samma uppfattning som jag. Idén att marknadsutsätta skolan skedde alltför lättvindigt. Underlaget till riksdagen var på blott 22 sidor och inte föregåtts av någon utredning.

Det är framförallt Svenskt Näringsliv, Friskolornas Riksförbund och Timbro som driver försvaret av den nuvarande ordningen. Plus ägarna till de största friskolekoncernerna som AcadeMedia och Engelska skolan.

Hur går det med utredningen du gör på uppdrag av lärarfacket LR?

Sjelva arbetet är mycket roligare och mer mångfacetterat än jag trodde. Vi är inte klara än men resultaten kommer säkert att uppfattas som kontroversiella.

Privatiseringen av skolan var medelklassens revolt på ett dåligt skolsystem. Då för snart 30 år sedan struntade föräldrar att det fanns ett vinstintresse i bakgrunden. De ville ha en bättre skola än den offentliga.

Hur tycker du att debatten är?

Torftig – som ett skyttegravskrig där allt är svart eller vitt.

Systemet måste ändras, finns den politiska viljan så går det. Men det är inte lätt för det handlar om mycket pengar.

Ska möjligheten till vinstmaximering bort så måste även den offentliga skolan förändras, bli bättre.

kort om...

Marknadsskolan

Fem anledningar varför Vänsterpartiet är emot det nuvarande skolsystemet där skolor styrs av den ekonomiska marknaden

Enda landet i världen

“Det svenska friskolesystemet är extremt om man jämför internationellt. Efter att Chile bestämt sig för att avveckla den marknadsstyrda skolan är Sverige det enda landet i världen som tillåter skattefinansierade skolor att plocka ut obegränsade vinster.”

Daniel Riazat, skolpolitiska talesperson (V)

Politisk vänskapskorruption

Sedan friskolereformen infördes i början av 90-talet har politiska företrädare gått över från höga politiska uppdrag till att ingå i bolagspositioner för stora friskolekoncerner. Vissa av dem som ägare, vissa som VD och andra i styrelser och som rådgivare. Några blev även ordförande för Friskolornas Riksförbund. Partierna som särskilt sticker ut är Moderaterna, Socialdemokraterna och Liberalerna. Men det finns även exempel från Miljöpartiet, Kristdemokraterna och Centerpartiet. Det vill säga samma sex partier och ibland samma politiker som införde friskolereformen på 90-talet.

Färre behöriga lärare och lägre löner

Det är viktigt för barnens skolgång att ha behöriga lärare. Glädjebetygen minskar och undervisningen får en högre kvalitet. Trots det har många friskolekoncerner satt i system att anställa obehöriga lärare som en besparingsåtgärd. Ju fler obehöriga lärare, desto lägre löner och därmed större vinster till ägarna.

Andelen lärare (med pedagogisk högskoleexamen)

Genomsnittslöner för lärare på Gymnasiet 2020 – månadslön innan skatt

Kommunala skolor: **39 000 kr**
Fristående skolor: **36 600 kr**

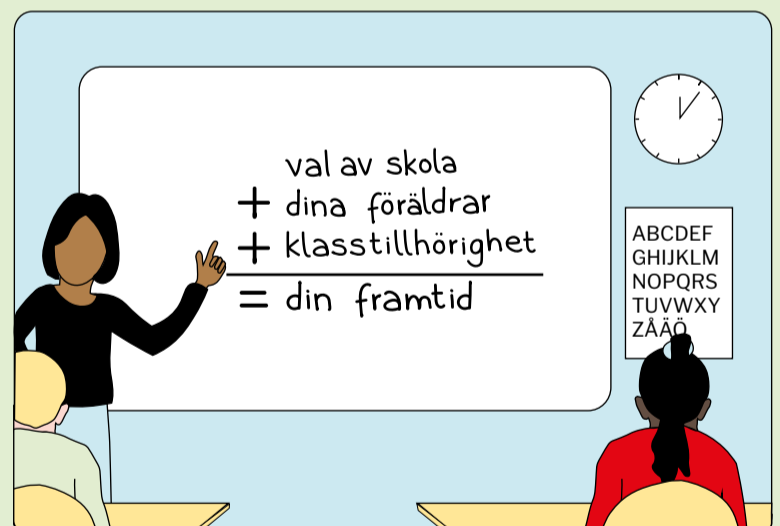
Skolverket 2020/2021, Statistiskmyndigheten (SCB)

Vinster och koncernfiffel – vem äger egentligen skolan?

Mellan 2018-2020 gjorde 4 enskilda friskoleföretag en vinstutdelning på 395 miljoner kronor. Vinsterna i var i själva verket betydligt större än så och är svåra att följa på grund av strukturer som försvårar insyn. 2018 fattade riksdagen beslut om nya bestämmelser i skollagen om vem som ska få driva fristående förskolor och skolor. En skola som granskats är Internationella Engelska Skolan eftersom de bytte ägare, efter att ett riskkapitalbolag från Luxemburg köpt upp större delen av skolan. Det tog skolinspektionen 8 månaders arbete (jakt) för att få svar på vilka som faktiskt är ägare: Peutinger AB, Ramatuelle Holdings II AB, Ramatuelle Holdings AB, Paradigm Capital Value Fund SICAV, Paradigm Capital AG, Paradigm Capital Value LP och The Hans and Barbara Bergstrom Foundation.

Riksdagens Utredningstjänst (RUT), Alla Bolag, Skolinspektionen

Segregationen ökar, jämställdheten minskar

Skillnader i resultat mellan svenska skolor har ökat kraftigt i Sverige och barnen går i allt större utsträckning i segregerade skolor. Hur bra det går för en elev hänger i allt högre grad på vilka föräldrar den har och vilken skola den går i. Det är något som såväl statliga utredningar som internationella organisationer som The Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) har presenterat. OECD:s chef för utbildningsfrågor har vid flertal tillfällen, liksom svenska och internationella forskare påtalat att anledningen till att segregationen ökat och jämlikheten sjunkit är marknadsanpassningen av skolan. I slutändan blir det ett demokratiproblem när samhällets invånare separeras från varandra i tidig ålder. Såväl sociala som klassrelaterade klyftor cementeras.

Vi vill skapa en skola där barn får vara barn – inte varor!

